

25.11.2025

Eduskunnan lakivaliokunnalle

Lakivaliokunnan kokous torstaina 27.11.2025 klo 10.00

Paikan päällä kuultavana hallinto-oikeustuomari Virpi Ikkela

HE 149/2025 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi lastensuojelulain muuttamisesta sekä siihen liittyviksi laeiksi

Hallinto-oikeus toteaa aluksi, että esityksessä tarkoitetuista kasvatuksellisista käytännöistä ei tehdä muutoksenhakukelpoista hallintopäätöstä, joten näiden toimenpiteiden lainmukaisuus ei tule arvioitavaksi hallinto-oikeudessa. Hallinto-oikeus pitää sinänsä ehdotettuja lastensuojelulain mukaisia muutoksia perusteltuina.

Hallinto-oikeus haluaa kuitenkin kiinnittää huomiota vielä seuraaviin seikkoihin.

Ehdotetut muutokset lastensuojelulakiin tuovat useita uusia asioita muutoksenhaun piiriin. Tällä hetkellä on vaikea arvioida, miten se vaikuttaa hallinto-oikeuden työmäärään ja sitä kautta resurssitarpeisiin. Esimerkiksi aineiden ja esineiden poisottaminen, suunnitelmallinen henkilökatsastus ja erityisen huolenpidon jaksosta päättäminen ovat luonteeltaan toimenpiteitä, jotka voivat olla herkkiä muutoksenhaulle. On siten otaksuttavaa, että valitusten määrä tulee kasvamaan ja hallinto-oikeuksien työmäärä lisääntyy. Käytännössä on myös osoittautunut, että esimerkiksi yhteydenpidon rajoittamista koskevien valitusasioiden käsitteleminen ja ratkaiseminen voi olla hyvinkin työlästä, koska päätökset on usein tehty asian luonteen vuoksi kiireellä ja tämä näkyy päätösten laadussa ja usein myös menettelyvirheinä. Valitusten määrän todennäköinen kasvaminen työmäärineen tulisi pystyä ottamaan huomioon myös hallinto-oikeuksien resursseissa.

Erityisen huolenpidon jaksosta tulee tehdä päätös (60 b §) ja siihen saa hakea muutosta valittamalla (90 § 1 mom 7 kohta). Pykälän sanamuodosta ei käy ilmi, päätetäänkö päätöksessä samalla jakson aikaisesta sijaishuoltopaikasta vai onko tarkoitus tehdä erikseen lastensuojelulain 43 §:n 3 momentissa tarkoitettu sijaishuollon muutospäätös. Käytännössä sijaishuoltopaikan valinnalla on suuri merkitys asianosaisille ja mielipide sijaishuoltopaikasta on pääsääntöisesti selkeä. Asianosaisen oikeusturvan kannalta tulisi olla selkeää, millä päätöksellä päätetään siitä, missä lastensuojelulaitoksessa erityisen

huolenpidon jakso toteutetaan. Hallinto-oikeus esittää harkittavaksi säännöksen selkeyttämistä vielä eduskuntakäsittelyssä.

Lastensuojelulain 62 §:ää ehdotetaan muutettavaksi siten, että sen 3 momentissa säädettäisiin lapsen yhteydenpidon rajoittamisesta henkilöihin, joiden henkilöllisyyttä ei kyetä yksilöimään. Ehdotetussa 63 §:n muutoksessa säädettäisiin siitä, että rajoittamista koskevassa päätöksessä olisi mainittavana 62 §:n 1 momentissa tarkoitetut henkilöt, joita rajoitus ei koske. Hallinto-oikeus arvioi, että lainkohdassa tarkoitettujen läheisten henkilöiden yksiselitteinen määrittäminen voi käytännössä olla haasteellista.

Oikeudenkäyntiin hallintoasioissa liittyy olennaisesti sen henkilön muutoksenhakuoikeus, jota päätös koskee, sekä tuomioistuimessa osana asian käsittelyä ja selvittämistä asianosaisen kuuleminen ja päätöksen tiedoksianto. Yksilöimätön henkilö asianosaisena oikeudenkäynnissä on poikkeuksellista, eikä oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annettu laki sääntele tämänkaltaisia tilanteita.

Hallinto-oikeus toteaa, että 63 §:n yksityiskohtaisissa perusteluissa on tarkasteltu yksilöimättömän henkilön asemaa lastensuojeluviranomaisen päätöksenteossa sekä kuvattu päätöksentekoon liittyvää menettelyä. Hallinto-oikeus pitäisi lainkäytön yhtenäisyyden vuoksi perusteltuna, että myös oikeudenkäyntiin liittyvää menettelyä ja asianosaisen asemaa käsiteltäisiin vähintään hallituksen esityksen yksityiskohtaisissa perusteluissa.

Muutoksenhausta hallinto-oikeuteen säädetään lastensuojelulain 90 §:ssä ja muutoksenhausta korkeimpaan hallinto-oikeuteen 92 §:ssä. Kummankin pykälän 1 momentissa on viittaussäännös oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annettuun lakiin. Ehdotuksessa esitetään viittaussäännöksen sanamuodon muuttamista. Ehdotusten yksityiskohtaisissa perusteluissa ei esitetä syytä muutokselle, eikä myöskään sitä, miten muutos käytännössä vaikuttaisi lain soveltamiseen. Hallinto-oikeus esittää perustelujen selkeyttämistä vielä eduskuntakäsittelyssä.

Viimeisenä huomiona hallinto-oikeus toteaa voimaantulokohdan osalta, että siinä viitataan päätöksen alistamiseen, jota koskevaa säännöstä nykyisin voimassa olevassa lastensuojelulaissa ei ole. Tahdonvastaista huostaanottoa koskevan päätöksen alistamisen hallinto-oikeudelle on korvannut viranomaisen huostaanottoa ja sijaishuoltoon sijoittamista koskeva hakemus.

Lausunnon on valmistellut hallinto-oikeustuomari Virpi Ikkela.

Ylituomari

Ann-Mari Pitkäranta

Helsingin hallinto-oikeus
Radanrakentajantie 5
Helsinki 00520
Puh.: 029 56 42000
S-posti: helsinki.hao@oikeus.fi
www.hehao.fi